განათლების ეროვნული რეფორმის ინიციატივა და საქართველოს მაგალითი

ლეილა ბეგთაშევიჩ რუდალია, კონსულტანტი

ფინანსური ანგარიშგების რეფორმის მსოფლიო ბანკის ცენტრი

21 ივნისი, 2017

თბილისი, საქართველო

ეროვნული ინიციატივები საბუღალტრო განათლების გასაძლიერებლად

CFRR
Centre for Financial Reporting Reform

WORLD BANK GROUP
Governance

STAREP
Strengthening Auditing and Reporting in the Countries of the Eastern Partnership

STAREP is co-funded by:

Austrian Development Cooperation

BMF FEDERAL MINISTRY OF FINANCE

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

European Union

LE GOUVERNEMENT DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère des Finances

შესავალი

- “ეროვნული ინიციატივები საბუღალტრო განათლების გაძლიერებისთვის“ საგანმანათლებლო პრაქტიკის ფორუმი, მინსკი, ოქტომბერი 2016
  - საბუღალტრო და აუდიტორული პროფესიული განათლების და სერტიფიცირების მოდელების ძლიერი და სუსტი მხარეების შეფასება STAREP -ის თითოეულ ქვეყანაში;
  - სინერგიების და ნაკლოვანებების იდენტიფიკაცია საბუღალტრო და აუდიტორულ განათლებაში საუნივერსიტეტო და პროფესიულ დონეებს შორის;
  - გრძელვადიანი ხედვის განსაზღვრა თითოეული ქვეყნისთვის;
  - ძირითადი ინიციატივების პრიორიტეტულობა და მომდევნო ნაბიჯების განსაზღვრა მოკლევადიან პერიოდში განსახორციელებლად.

სამოქმედო გეგმა

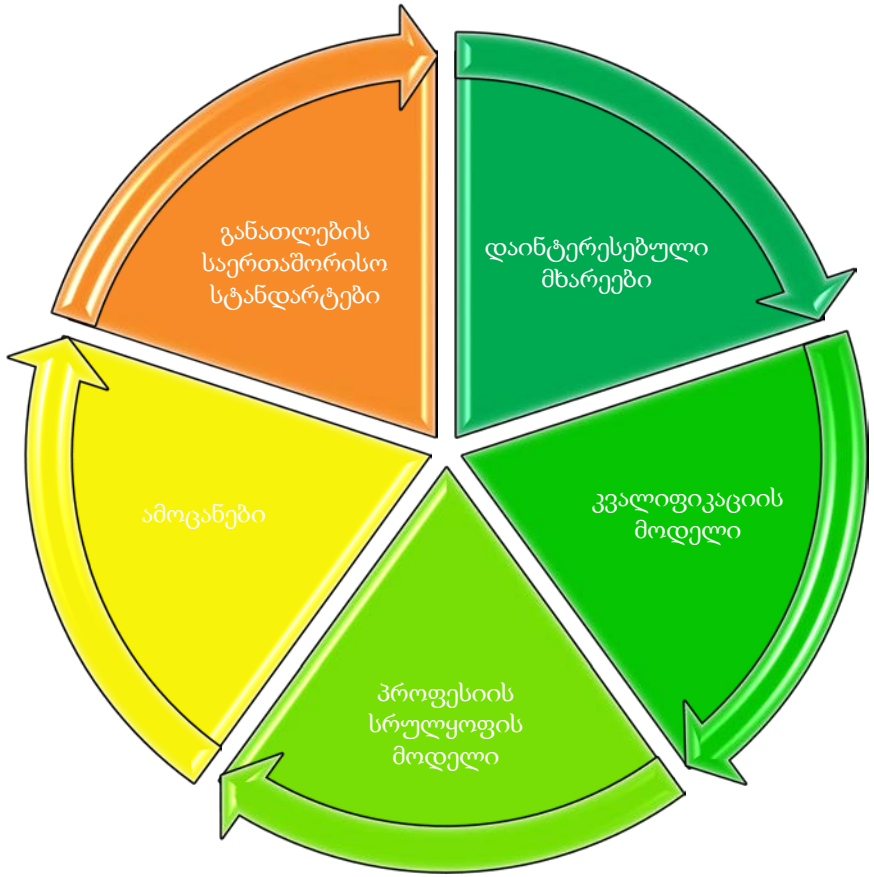

პრეზენტაციის სტრუქტურა

პრეზენტაცია ემყარება საგანმანათლებლო ფორუმის წევრთა პასუხებს

» განათლების საერთაშორისო სტანდარტები

» პროფესიის სრულყოფის მოდელი

» ამოცანები

განათლების საერთაშორისო სტანდარტების მიმოხილვა

განათლების საერთაშორისო სტანდარტები

განათლების საერთაშორისო სტანდარტები (IESs):

» განსაზღვრავს საყოველთაოდ „მიღებული სანიმუშო პრაქტიკის“ სტანდარტებს პროფესიონალი ბუღალტრების განათლების და განვითარების სფეროში

» მაღალი ხარისხის საბუღალტრო განათლების თანმიმდევრულობა და კონვერგენცია უმაღლესი ხარისხის საბუღალტრო განათლებაში

» წარმოადგენს ნიშნულს, რომელსაც IFAC -ის წევრი ორგანოები უნდა ასრულებდნენ

V. განათლების საერთაშორისო სტანდარტები– “აკვნიდან სამარემდე”

პროფესიაში შესვლა

IES1

სავალდებულო განათლება

IES2, 3, 4

გამოცდები

IES6

გამოცდილება

IES5

პროფესიული კვალიფიკაცია

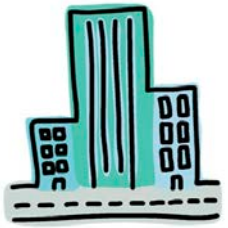

უწყვეტი პროფესიული განათლება

IES7

გარიგების პარტნიორები

IES8

IES 1 პროფესიული საბუღალტრო განათლების პროგრამებში ჩარიცხვის მოთხოვნები

- IES 1 განსაზღვრავს ჩარიცხვის სამართლიან და პროპორციულ მოთხოვნებს პროფესიული საბუღალტრო განათლების პროგრამებისთვის
  - სამართლიანი და პროპორციული მოთხოვნები
    - არც ზედმეტად მაღალი და არც ზედმეტად დაბალი
  - მათი ჩარიცხვა ვისაც აქვს პროგრამის წარმატებით დასრულების შესაძლებლობა
  - არ ქმნის ზედმეტ ბარიერებს ჩარიცხვისთვის

საილუსტრაციო მაგალითი IES 1-ის შესახებ

- საილუსტრაციო მაგალითი ფიქტიური წევრი ორგანოს შესახებ, რომელიც ხაზს უსვამს ფაქტორებს, რომლებიც გათვალისწინებულ უნდა იქნეს განათლების პროგრამაში ჩარიცხვის მოთხოვნების განსაზღვრისას (წყარო https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Illustrative-Example-IES-1-Sept-2016.pdf)
- ხელმისაწვდომია ორი გზა:
  - უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ
  - უნივერსიტეტის დასრულებამდე

საილუსტრაციო მაგალითი IES 1-ის შესახებ

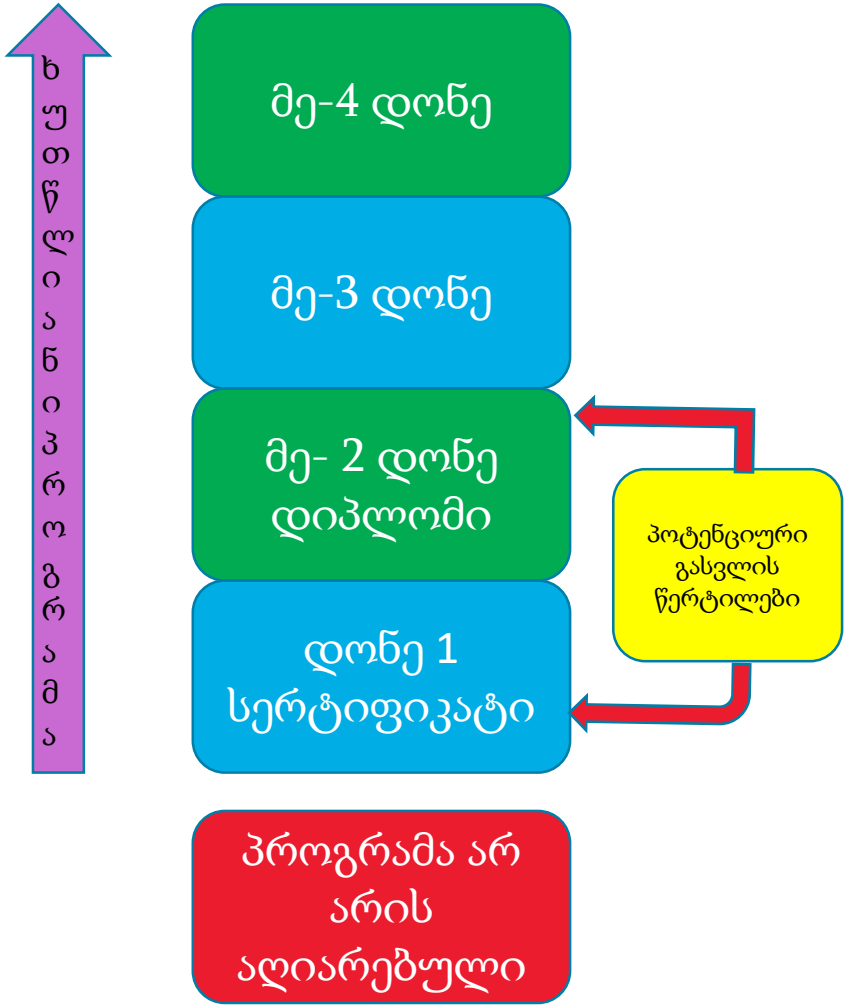

საილუსტრაციო მაგალითი IES 1-ის შესახებ

უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ

უნდა ჰქონდეს საერთო ქულა, რომელიც საშუალო შეფასების (60%) ტოლია ან თუ საერთო პროგრამული ქულა 60%-ზე ნაკლებია სავალდებულოა 60%-იანი შედეგის მიღება მაინც დასკვნითი წლის მოდულებში ფინანსურ აღრიცხვაში, მენეჯერულ აღრიცხვასა და აუდიტში

უნივერსიტეტის დასრულებამდე

- სასწავლებლის დასრულების დასკვნითი სერტიფიკატი ან ეკვივალენტური დოკუმენტი სავალდებულოა
- სავალდებულოა მინიმალური შეფასება 65% მაინც იყოს დასკვნით წელს მათემატიკასა და ინგლისურ ენაში
- ასპირანტ პროფესიონალ ბუღალტრებს სასწავლებლის დასრულების სერტიფიკატის გარეშე მაგრამ საბუღალტრო გარემოში მუშაობის სამწლიანი გამოცდილებით მოეთხოვებათ საბაზისო უნარების კვალიფიკაციის შეფასების გავლა. მიღებულნი იქნებიან მხოლოდ ის კანდიდატები, რომელთა ქულა იქნება 75%.

IES 1

საქართველო

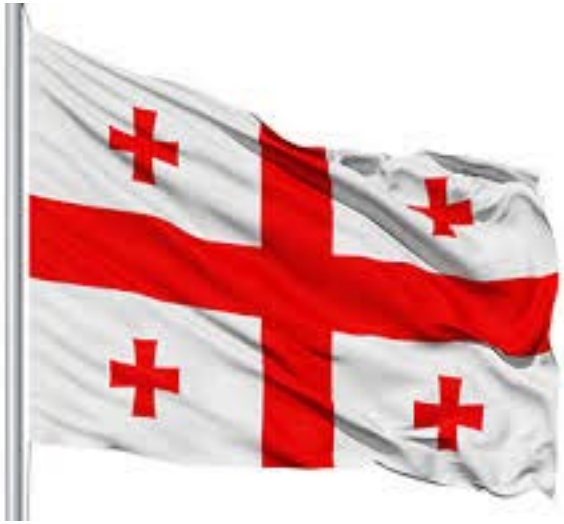

პროფესიული განათლების პროგრამაში ჩარიცხვის მოთხოვნები

- უმაღლესი განათლება – ბაკალავრის ხარისხი ნებისმიერ სფეროში
- ბაკალავრის ხარისხის გარეშე → აკადემიური განათლების მე -5 დონე ან საბაკალავრო პროგრამის მე-4 სემესტრი ბაკალავრის ხარისხის მოთხოვნით სერტიფიცირების პროგრამის დასრულებამდე

IES 2 საწყისი პროფესიული განათლება

- IES 2 განსაზღვრავს ტექნიკურ კომპეტენციას, რომელიც საჭიროა ასპირანტი პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის.
- განსაზღვრეთ სწავლის შედეგები, რომლებიც მიღწეულ უნდა იქნეს ასპირანტი პროფესიონალი ბუღალტრების მიერ საწყისი პროფესიული განათლების ბოლოსთვის
  - კომპეტენციის 11 სფერო და მასთან დაკავშირებული კვალიფიკაციის დონეები
  - სწავლის 46 შედეგი
- თქვენ შესაძლებელია ჩართოთ:
  - კომპეტენციის დამატებითი სფეროები
  - აამაღლოთ კვალიფიკაციის დონე კომპეტენციის ზოგიერთი სფეროსთვის; ან
  - შეიმუშაოთ სწავლის დამატებითი შედეგები

IES 2 IPD – ტექნიკური კომპეტენცია

- სწავლის შედეგები განსაზღვრულია განათლების საერთაშორისო სტანდარტების რაოდენობით. აღნიშნული შედეგების მიღწევის დემონსტრირება იძლევა მტკიცებულებას პირის პროფესიული კომპეტენციის შესახებ შეასრულოს პროფესიონალი ბუღალტრის როლი.
- სწავლის შედეგების მიდგომა მოიცავს იდეას რომ სწავლა და გამოცდილების განვითარება ყველაზე ეფექტურია მაშინ, როცა ემყარება იმას რისი დემონსტრირებაც უნდა მოახდინოს პირმა
- სახელმძღვანელო პრინციპები აღწერს სწავლის შედეგების მიდგომის ფუნდამენტურ ელემენტებს და შეიძლება გამოყენებულ იქნეს საწყისი პროფესიული განვითარების (IPD), პროფესიული საბუღალტრო განათლების პროგრამების, უწყვეტი პროფესიული განათლების (CPD) პროგრამების და პროფესიული კომპეტენციის განვითარების მიმართ პრაქტიკული გამოცდილების მეშვეობით.

V. IES2: საწყისი პროფესიული განვითარება (IPD) – ტექნიკური კომპეტენცია

კომპეტენციის 11 სფეროა განსაზღვრული კვალიფიკაციის დონეებთან (რომლებიც მიღწეულ უნდა იქნეს საწყისი პროფესიული განვითარების ბოლოს) და სწავლის კონკრეტულ შედეგებთან ერთად.

1. ფინანსური აღრიცხვა და ანგარიშგება – საშუალო დონე
   მაგალითი: “ფინანსური ანგარიშგების საერთაშორისო სტანდარტების (ფასს) ან სხვა შესაბამისი სტანდარტების გამოყენება ტრანზაქციების და სხვა მოვლენების მიმართ.”
2. მენეჯერული აღრიცხვა– საშუალო დონე
   მაგალითი: “საფინანსო და არა-საფინანსო მონაცემების ანალიზი სათანადო ინფორმაციის მისაწოდებლად მენეჯმენტისთვის გადაწყვეტილებების მისაღებად.”
3. ფინანსები და ფინანსური მართვა - საშუალო დონე

IES 2

საქართველო

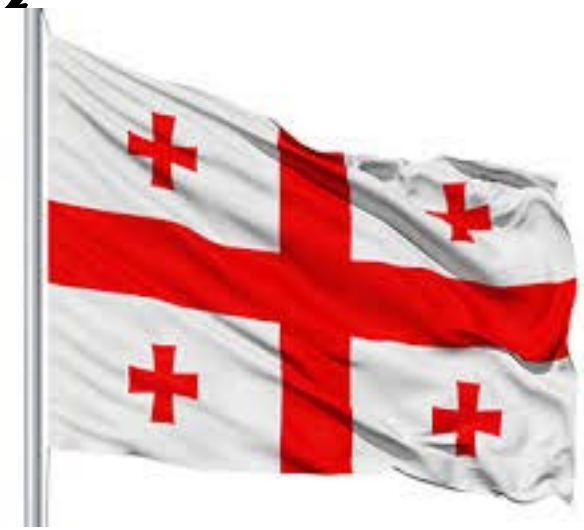

განათლების და ტრენინგის რომელ ეტაპზე აჩვენებენ კანდიდატები სწავლის შედეგებს

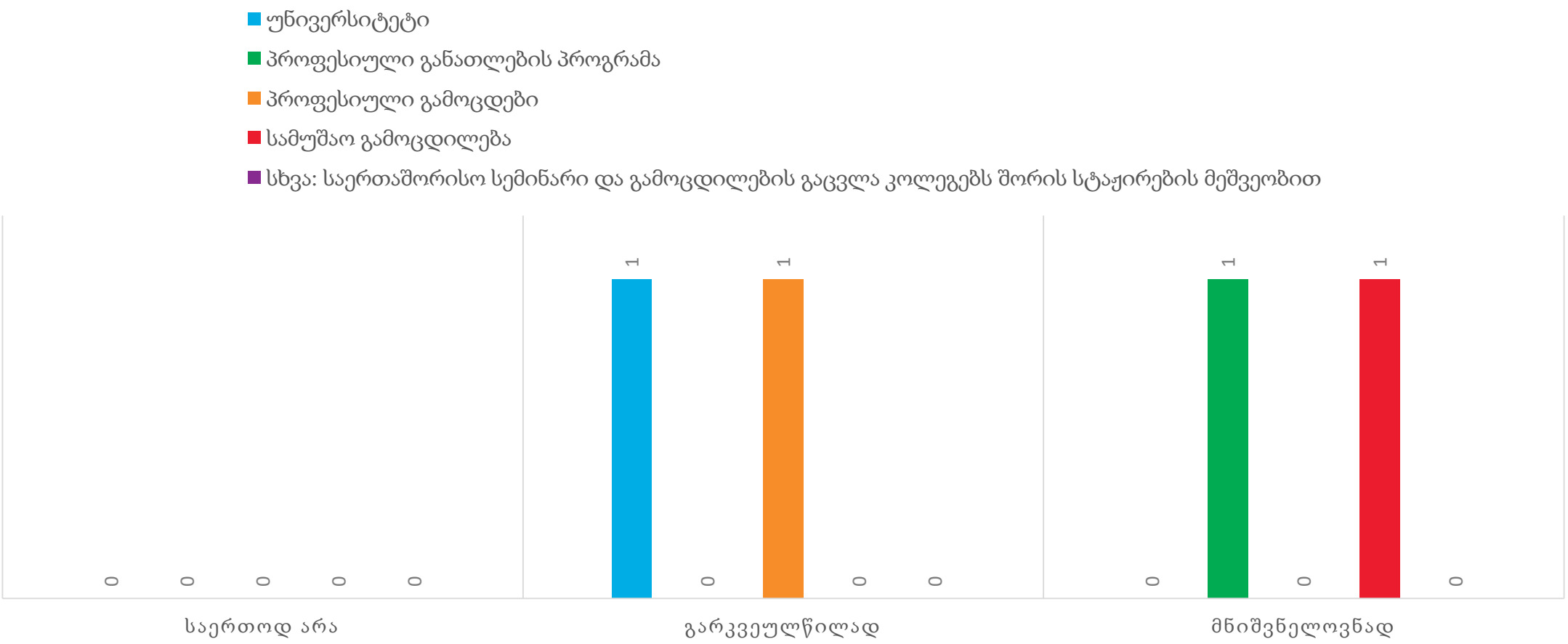

ძირითადი ცვლილებები

»საუნივერსიტეტო განათლების პროგრამები რომლებიც აკრედიტებულია საერთაშორისო აღიარების მქონე პროფესიული ორგანიზაციების ან სამსახურის (SARAS) მიერ

IES 3 საწყისი პროფესიული განათლება – პროფესიული უნარები

- IES 3 განსაზღვრავს პროფესიულ უნარებს, რომლებიც საჭიროა ასპირანტი პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის
- განსაზღვრეთ სასწავლო პროცესის შედეგები, რომლებიც მიღწეულ უნდა იქნეს საწყისი პროფესიული განვითარების ბოლოს
  - კომპეტენციის 4 სფერო & კვალიფიკაციის დონეები
    - ინტელექტუალური (საშუალო დონე)
    - საკომუნიკაციო (საშუალო დონე)
    - პიროვნული (საშუალო დონე)
    - ორგანიზაციული (საშუალო დონე)
  - სასწავლო პროცესის 24 შედეგი

V. IES3: საწყისი პროფესიული განვითარება (IPD) – პროფესიული უნარები

კომპეტენციის 4 სფერო (ყველა საშუალო დონეზე)

1. ინტელექტუალური უნარები - პრობლემების გადაჭრა, გადაწყვეტილებების მიღება, პროფესიული მსჯელობის გამოყენება
2. კოლეგებთან ურთიერთობის და კომუნიკაციის უნარები - ეფექტიანად მუშაობა და კოლეგებთან ურთიერთობა
3. პიროვნული უნარები – სათანადო დამოკიდებულების და ქცევის დემონსტრირება
4. ორგანიზაციული უნარები - ეფექტური მუშაობა ორგანიზაციის შიგნით ოპტიმალური მოკლე ან გრძელვადიანი შედეგების მისაღებად ხელმისაწვდომი რესურსებიდან

IES 4 საწყისი პროფესიული განათლება – პროფესიული ფასეულობები, ეთიკა და დამოკიდებულებები

- IES 4 განსაზღვრავს ასპირანტი პროფესიული ბუღალტრების პროფესიულ ფასეულობებს, ეთიკას და დამოკიდებულებებს
- ასევე განსაზღვრავს სასწავლო პროცესის შედეგებს, რომლებიც მიღწეულ უნდა იქნეს საწყისი პროფესიული განათლების ბოლოს
  - კომპეტენციის 3 სფერო & კვალიფიკაციის დონეები
    - პროფესიული სკეპტიციზმი და პროფესიული განსჯა (საშუალო დონე)
    - ეთიკის პრინციპები (საშუალო დონე)
    - საჯარო ინტერესებისადმი ერთგულება(საშუალო დონე)
  - სასწავლო პროცესის 12 შედეგი

V. IES4: საწყისი პროფესიული განვითარება (IPD) – პროფესიული ფასეულობები, ეთიკა, დამოკიდებულებები

კომპეტენციის 3 სფერო, (ყველა საშუალო დონეზე)

1. პროფესიული სკეპტიციზმი და პროფესიული მსჯელობა– კითხვების დასმა, კრიტიკული შეფასება, კარგად დასაბუთებული დასკვნების გამოტანა
2. ეთიკის პრინციპები – ეთიკური პრინციპების ახსნა და გამოყენება და ეთიკური შედეგების განსაზღვრა (პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის განკუთვნილი IESBA -*ს ეთიკის კოდექსი* და ეროვნული მოთხოვნები)
3. საჯარო ინტერესებისადმი ერთგულება – ეთიკის, მართვის, სამართლის და რეგულირების კონცეფციების და შედეგების დაკავშირება პროფესიასთან და საზოგადოებასთან.

მე-3 და მე- 4 განათლების საერთაშორისო სტანდარტი (IES)

საქართველო

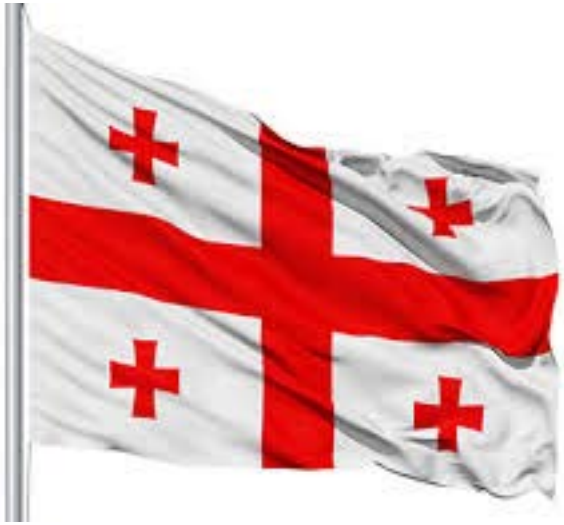

განათლების და ტრენინგის კანდიდატები აღნიშნულ უნარებს, ფასეულობებს, ეთიკას და დამოკიდებულებებს

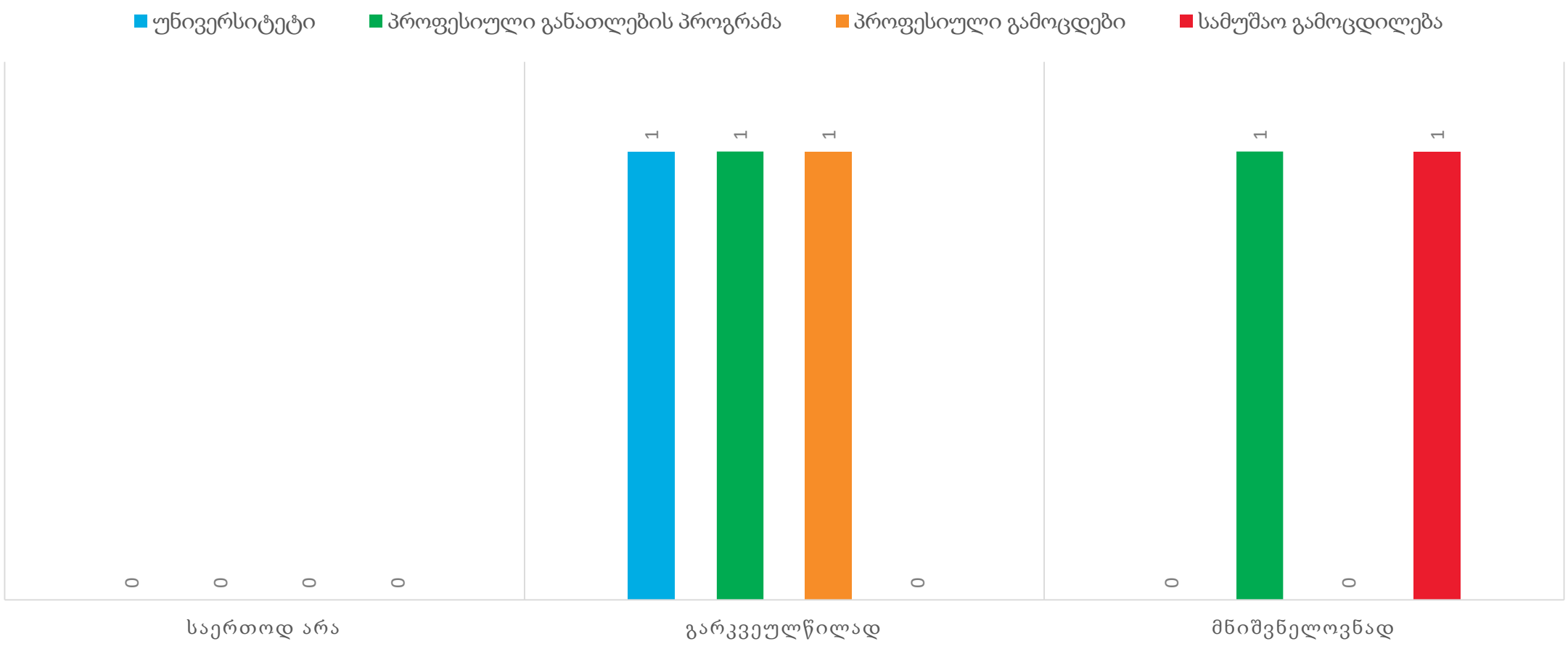

ძირითადი ცვლილებები

»სასწავლო კურსების შემუშავება ბუღალტრული აღრიცხვის და აუდიტის ეთიკური საკითხების შესახებ

IES 5 საწყისი პროფესიული განათლება – პრაქტიკული გამოცდილება

- IES 5 განსაზღვრავს პრაქტიკულ გამოცდილებას როგორც პროფესიული ბუღალტრის როლის შესრულებას
  - მოითხოვს პრაქტიკული გამოცდილების დასრულებას საწყისი პროფესიული განვითარების ბოლოს
  - მოითხოვს საკმარის პრაქტიკულ გამოცდილებას
- IES 5 ადგენს უპირატეს მიდგომას პრაქტიკული გამოცდილების შესაფასებლად შემდეგი სამიდან ერთ-ერთის გამოყენებით: შედეგებზე დამყარებული, საწყის პარამეტრებზე დამყარებული ან კომბინირებულ მიდგომაზე დამყარებული

V. IES5: საწყისი პროფესიული განვითარება (IPD) – პრაქტიკული გამოცდილება

პრაქტიკული გამოცდილება:

- » შეიძლება მიღებულ იქნეს შესაბამისი როლის შესრულებისას (მაგ. ჩვეულებრივი ბუღალტრის, მენეჯერული აღრიცხვის განმახორციელებელი ბუღალტრის, აუდიტორის ფუნქციების შესრულებისას)
- » შეიძლება მიღებულ იქნეს საგანმანათლებლო მოთხოვნების შესრულებისას ან შემდეგ
- » უნდა იყოს პროფესიონალი ბუღალტრის ხელმძღვანელობის ქვეშ (პრაქტიკული გამოცდილების ზედამხედველი)
- » უნდა შეფასდეს, აღირიცხოს და განხილულ იქნეს პერიოდულად (მაგ. ტრენინგის ჟურნალი)

IES 5

საქართველო

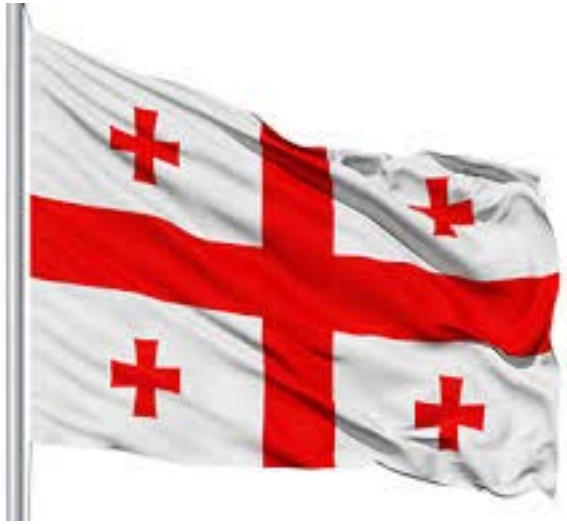

როგორ წარმოებს კანდიდატის სამუშაო გამოცდილების მონიტორინგი

» არ წარმოებს. პროფესიული ორგანიზაციები ითხოვენ პირის სამუშაო გამოცდილებას პროფესიული კვალიფიკაციის მინიჭებამდე. თუმცა, თვითონ პროცესის მონიტორინგი არ წარმოებს.

რამდენად კმაყოფილი ხართ გამოცდილებასთან დაკავშირებული მოთხოვნებით

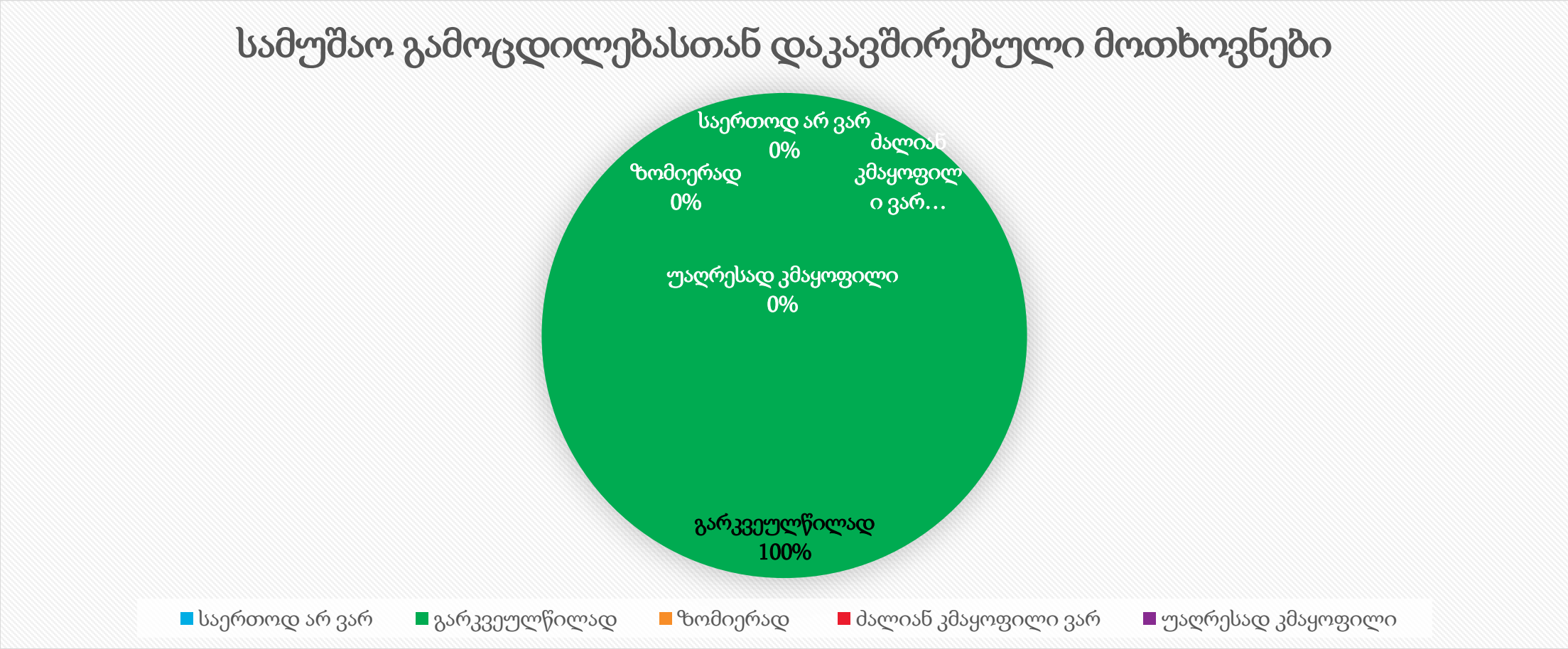

ძირითადი ცვლილებები

» კანონი უკვე შეიცავს შემდეგ მოთხოვნას: სამწლიანი სამუშაო გამოცდილება აუდიტორის ზედამხედველობის ქვეშ

IES 6 საწყისი პროფესიული განათლება – პროფესიული კომპეტენციის შეფასება

- IES 6 განსაზღვრავს შეფასების მოთხოვნებს პროფესიული კომპეტენციისთვის
  - შეფასების ღონისძიებების დაგეგმვა, რომლებიც გამოირჩევა მაღალი დონის სანდოობით, ვალიდურობით, სამართლიანობით, გამჭვირვალობით და საკმარისობით
  - პროფესიული კომპეტენციის შეფასების დამყარება გადამოწმებად მტკიცებულებებზე
- შეფასება IFAC -ის წევრი ორგანოს პასუხისმგებლობაა, მაგრამ სხვა დაინტერესებულ მხარეებს, როგორებიც არიან დამსაქმებლები, მარეგულირებლები, სალიცენზიო ორგანოები, უნივერსიტეტები, კოლეჯები და განთლების კერძო პროვაიდერები შეუძლიათ მნიშვნელოვანი წვლილის შეტანა შეფასებაში

V. IES7: უწყვეტი პროფესიული განვითარება

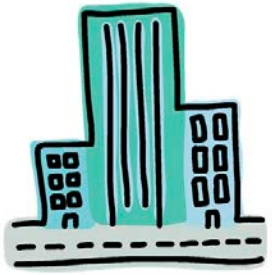

» IES7 IFAC -ის წევრი ორგანოებისგან მოითხოვს:

- » პროფესიონალ ბუღალტრებს შორის უწყვეტი სწავლისადმი ერთგულების გაძლიერებას
- » უწყვეტი პროფესიული განვითარების შესაძლებლობებზე და რესურსებზე წვდომის ხელშეწყობას მათი წევრებისთვის
- » გაწერილი მოთხოვნების მიღებას სათანადო შეფასების, მონიტორინგის და კანონშესაბამისობის პროცედურების შემუშავებასთან და დანერგვასთან დაკავშირებით
- » სისტემატური პროცესის არსებობა კანონშესაბამისობის მონიტორინგის და შეუსაბამობის სანქცირებისთვის

V. IES7: უწყვეტი პროფესიული განვითარება

» უწყვეტი პროფესიული განვითარების მოთხოვნების შესრულება შეიძლება შეფასდეს შემდეგნაირად:

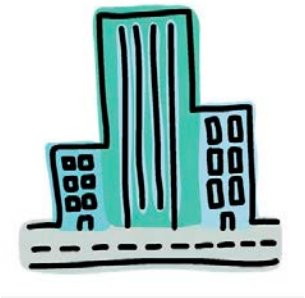

» შედეგების საფუძველზე
კომპეტენციის შენარჩუნების დემონსტრირებით; მტკიცებულებები ობიექტურად მოწმდება და ფასდება

» საწყისი პარამეტრების საფუძველზე
მოითხოვს 120 საათს 3 წლის განმავლობაში, საიდანაც 60 საათი შეიძლება შეიძლება შემოწმდეს (მინიმუმ 20 საათი წელიწადში)

» კომბინაციით
საწყისი პარამეტრების და შედეგების მიდგომის კომბინაციის საფუძველზე

IES 7

საქართველო

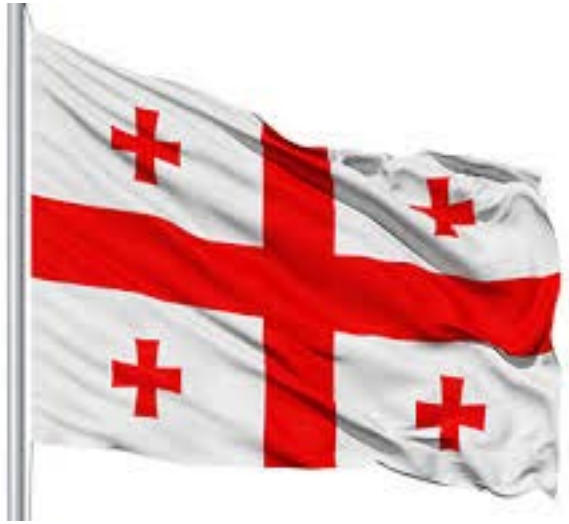

ძირითადი ცვლილებები

» პროფესიული კომპეტენციების გაძლიერება დამოკიდებული იქნება იმაზე თუ რამდენად ეფექტური იქნება სამსახური (SARAS) განათლების სტანდარტების შემუშავებაში უწყვეტი პროფესიული განვითარების მოთხოვნების შემუშავების და აღნიშნული სტანდარტების ყოველწლიური განახლების მონიტორინგის საფუძველზე

IES 8 - პროფესიული კომპეტენცია გარიგების პარტნიორებისთვის რომლებიც პასუხისმგებლები არიან ფინანსური ანგარიშგებების აუდიტზე

- სასწავლო პროცესის შედეგების განსაზღვრა, რომლებიც მიღწეულ უნდა იქნეს პროფესიონალი ბუღალტრების მიერ პროფესიული კომპეტენციის განვითარების ან შენარჩუნებისას გარიგების პარტნიორის როლის შესასრულებლად
  - კომპეტენციის 15 სფერო
  - სასწავლო პროცესის 28 შედეგი
  - სწავლის აღნიშნული დამატებითი ამოცანების დამყარება IES2, 3, და 4 სტანდარტებით განსაზღვრულ შედეგებზე.
- გარიგების პარტნიორისგან უწყვეტი პროფესიული განვითარების გავლის მოთხოვნა, რაც ხელს უწყობს პროფესიული კომპეტენციის განვითარებას და შენარჩუნებას, რომელიც საჭიროა მისი როლის შესასრულებლად.

IES 8

» IES 8 შემუშავდა იმ პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის რომლებიც უკვე ასრულებენ გარიგების პარტნიორის როლს. IES 8 არ განსაზღვრავს ლიცენზირების მოთხოვნებს, არ უსვამს ხაზს ბაკალავრის ხარისხის მნიშვნელობას ან მინიმალურ მოთხოვნებს.

IES 8

- მტკიცებულება რომ გარიგების პარტნიორებმა გაიარეს უწყვეტი პროფესიული განვითარება პროფესიული კომპეტენციის განვითარების და შენარჩუნებისთვის, რომელიც საჭიროა მათი როგორც გარიგების პარტნიორის როლის შესასრულებლად შეიძლება სხვადასხვა ფორმით იქნეს მოპოვებული (შეიძლება არსებობდეს შეზღუდვა კონფიდენციალურობის დაცვის ვალდებულებიდან გამომდინარე). მაგალითებში შედის:
  - უწყვეტი პროფესიული განვითარების ჩანაწერების განხილვა;
  - ხარისხის შემოწმება უწყვეტი პროფესიული განვითარების რელევანტურობის შესახებ
  - შიდა ან გარე ხარისხის კონტროლის შეფასება
  - პერსონალური განვითარების სფეროების და დასრულებული სასწავლო პროცესის შეფასება ეფექტიანობის შეფასების ფარგლებში; და
  - გადამოწმება რომ პარტნიორებმა განახორციელეს შეძენილი პრაქტიკული გამოცდილების თვითშეფასება

პროფესიის სრულყოფის მოდელი

პროფესიის სრულყოფის მოდელის შეფასება

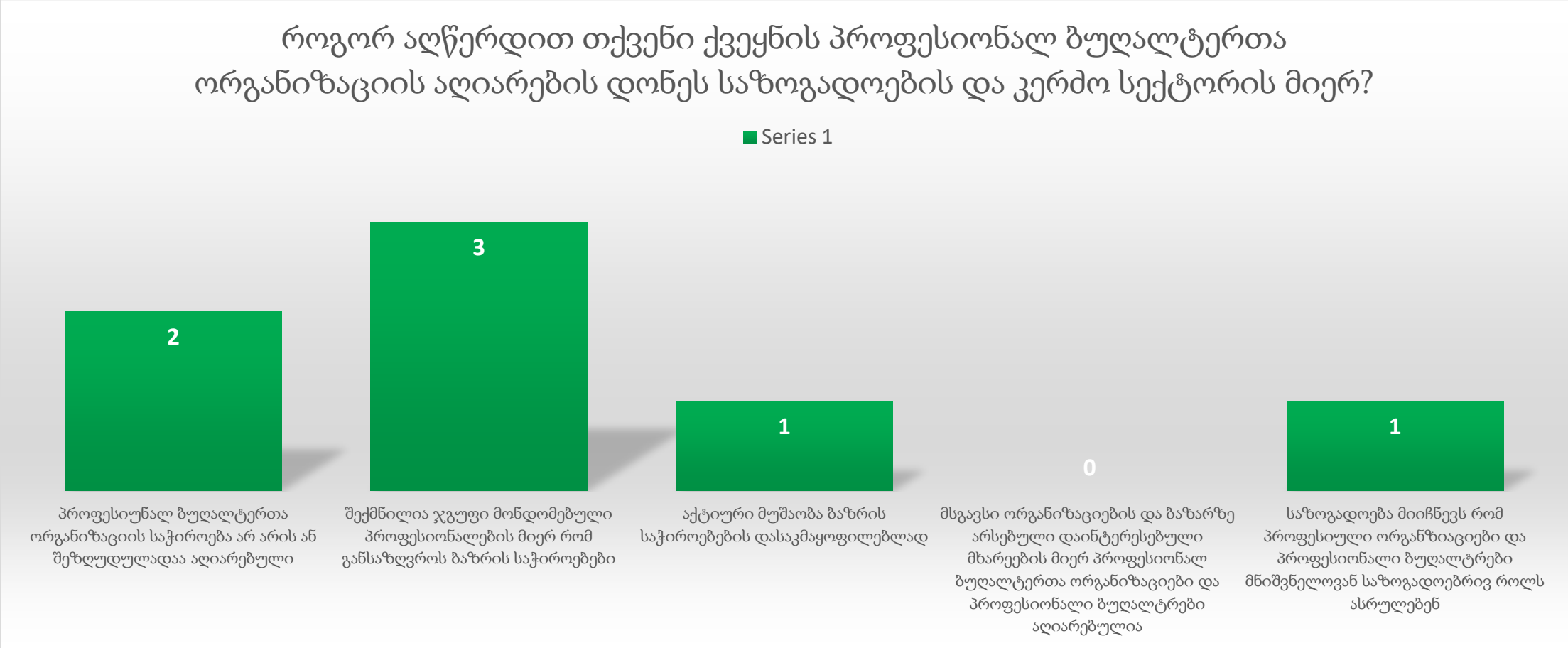

პროფესიის სრულყოფის მოდელის შეფასება

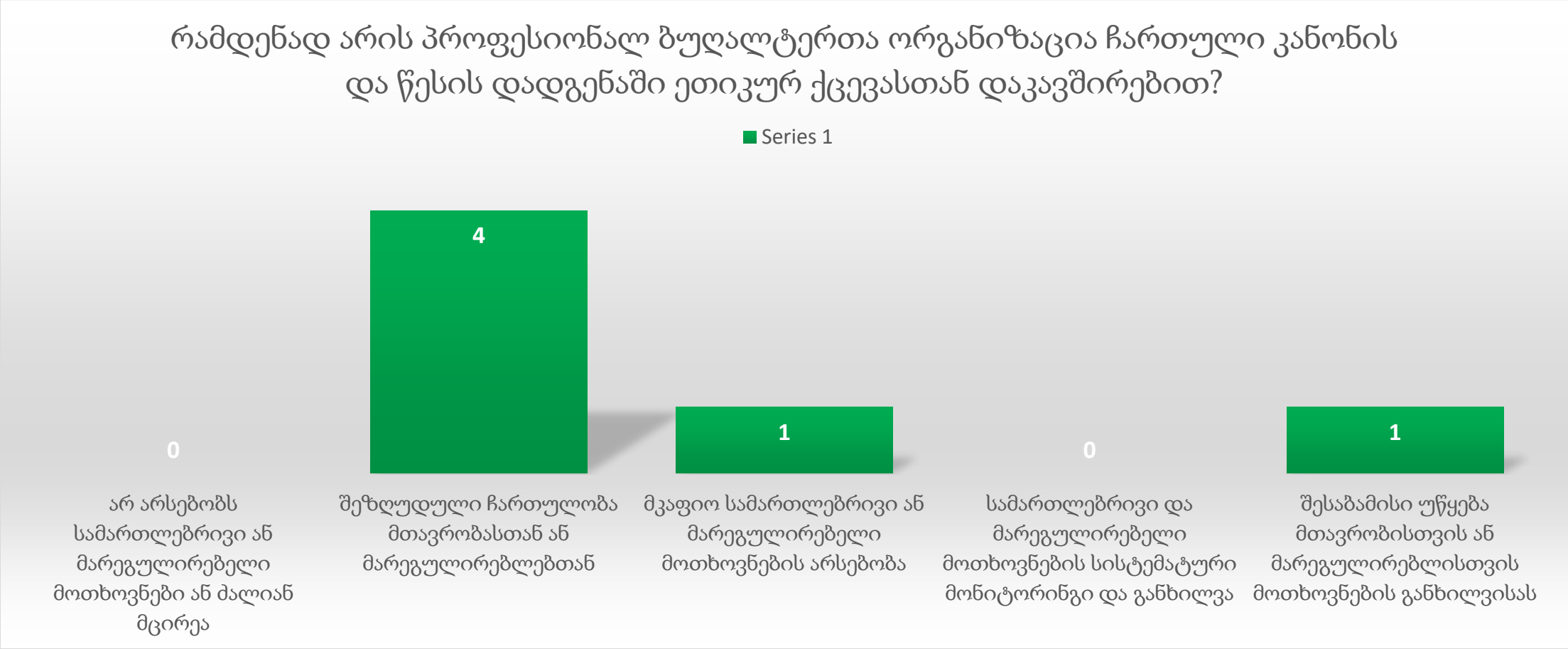

პროფესიის სრულყოფის მოდელის შეფასება

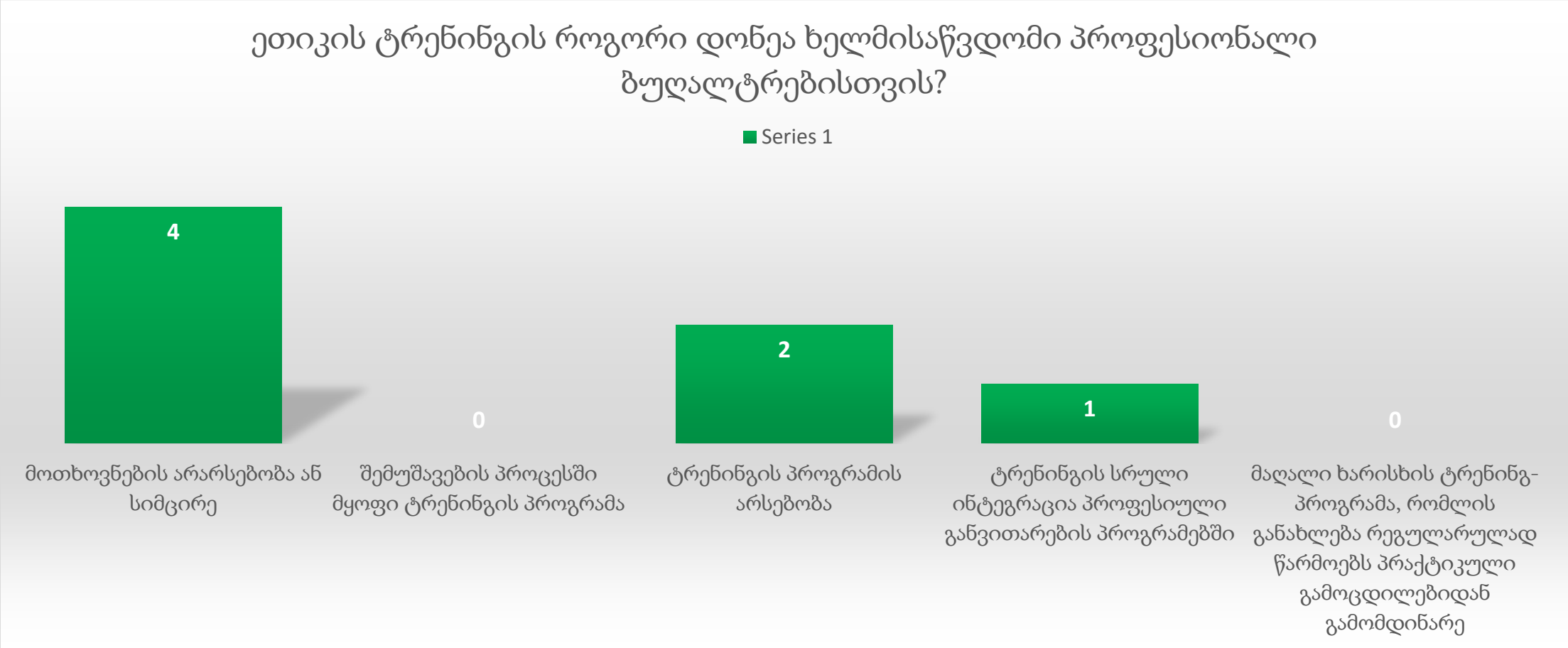

SWOT ანალიზი

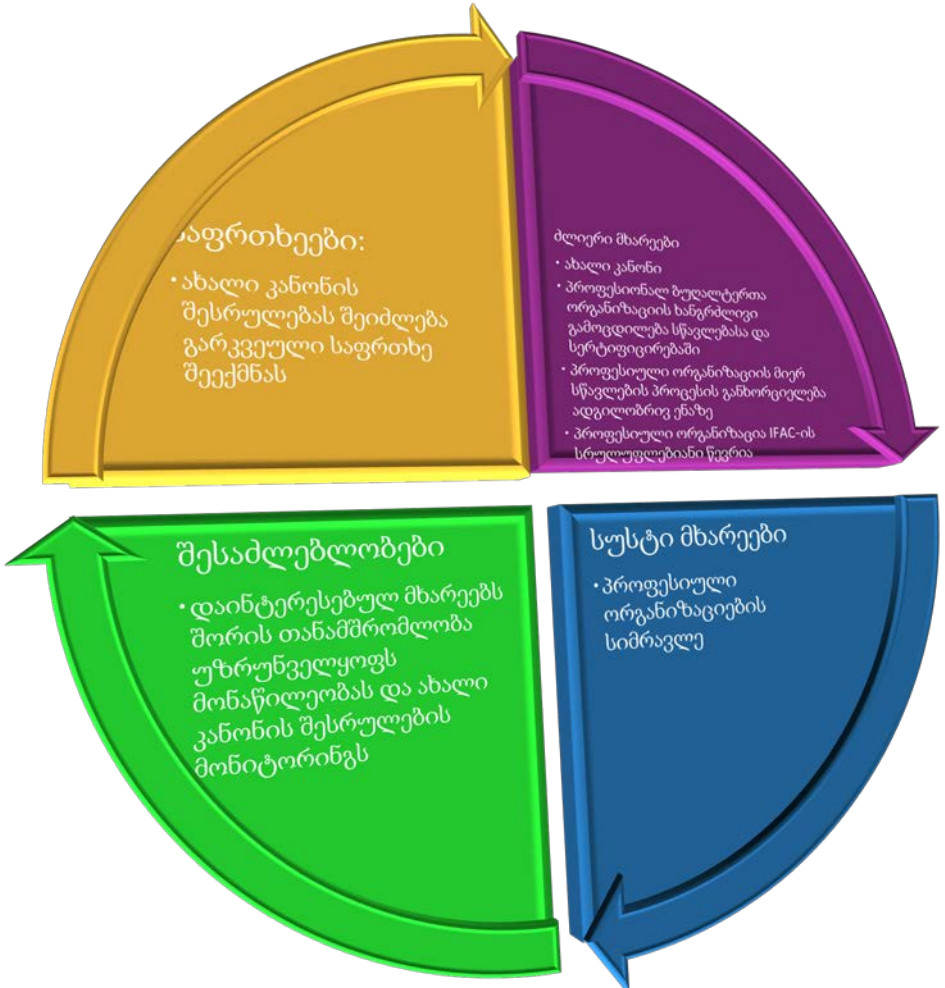

ამოცანები

ამოცანები - საქართველო

- **1-ლი პრიორიტეტი :** განათლების სტანდარტების შემუშავება ბუღალტრული აღრიცხვისა და აუდიტისთვის. უწყვეტი პროფესიული განვითარება.
- **მე-2 პრიორიტეტი:** პროფესიონალ ბუღალტერთა ორგანიზაციის და უნივერსიტეტების ჩართულობის უზრუნველყოფა განათლების სტანდარტების შემუშავებაში.
- **მე-3 პრიორიტეტი:** შესაძლებლობების განვითარება ადამიანური რესურსების კვალიფიკაციის ასამაღლებლად, სასწავლო მასალის დახვეწა.

გმადლობთ ყურადღებისთვის!